

БІЗНЕС-ЕТИКА В МУЛЬТИКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА ДІЛОВІ КОМУНІКАЦІЇ

ОПИС КУРСУ

Курс “Бізнес-етика в мультикультурному середовищі та ділові комунікації” спрямований на формування компетенцій у сфері взаємодії з вітчизняними та зарубіжними партнерами в бізнес-середовищі. Вивчення цього курсу забезпечує глибоке розуміння основ бізнес-етики, її специфіки в міжкультурному контексті та принципів ефективних ділових комунікацій. Слухачі курсу набудуть навичок самостійного використання комунікаційних засобів у міжкультурній взаємодії, аналізу ситуативних чинників, що визначають вибір оптимального стилю комунікацій в організації, а також вибору раціональних методів та прийомів взаємодії. Ви зможете навчитися застосовувати психологічні техніки спілкування, налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань, формувати навички використання інформаційних і комунікаційних технологій у професійній діяльності та здобути досвід взаємодії відповідно до стандартів ділових комунікацій. Особливістю курсу є розвиток навичок поєднання міжкультурного різноманіття поведінки ділових партнерів з морально-етичними принципами бізнес-спілкування та стандартизованими цифровими рішеннями в організації ділових комунікацій.

ВИМОГИ

- наявність базових знань шкільних курсів всесвітньої історії та історії України, географії, суспільствознавства;
- базові навички володіння інформаційно-комунікаційними технологіями спілкування;
- наявність корпоративного облікового запису @mipolytech.education, Microsoft Teams, Word, Excel;
- наявність особистого логіну та паролю в Moodle

Освітній рівень

Бакалавр

Кількість кредитів

4,0/5,0

Назва кафедри, яка пропонує дисципліну

Цифрових технологій та проектно-аналітичних рішень

РОВЕНСЬКА Вікторія

viktoriya.rovenskaya@mipolytech.education

кандидат економічних наук, доцент
професор кафедри цифрових технологій
та проектно-аналітичних рішень

ХАРЧЕНКО Олександра

o.s.kharchenko@mipolytech.education

кандидат економічних наук, доцент
кафедри металургії та організації
виробництва

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

- зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя;
- демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи;
- демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації;
- здатність розуміти і використовувати у взаємодії з бізнес-партнерами та колегами етичні норми ділового спілкування, бізнес-етикету;
- спроможність вирізняти моделі світових ділових культур і будувати взаємини з їх представниками з урахуванням і повагою до національних особливостей крос-культурних підприємницьких комунікацій
- здатність розуміти зміст і будувати процес комунікацій в організації, обирати канали передачі управлінської інформації, налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань;
- демонструвати навички ділового листування, організації та участі в ділових бесідах і нарадах, ведення ділових переговорів, виступів перед аудиторією, в тому числі - з використанням психологічних технік і прийомів в комунікаційному процесі;
- демонструвати навички аналізу ситуації, виявлення причини виникнення і запобігання спотворенню інформації та конфліктним ситуаціям у діловому спілкуванні

ТЕМАТИКА

Витоки і становлення бізнес-етики в підприємницькому суспільстві. Основні поняття і категорії: мораль, право, звичай, етика бізнесу, етична культура і моральний обов'язок підприємництва. Функції і компетенції бізнес-етики. Рівні функціонування бізнес-етики. Домінанти та принципи етики бізнесу. Вплив бізнес-етики на характер взаємовідносин у суспільстві. Механізм запровадження етики бізнесу на підприємстві. Кодекси і карти етики, їх функції. Типова структура етичного кодексу. Управлінська етика та її компоненти. Стилі керівництва і форми психологічного впливу на підлеглих. Способи підвищення етичності поведінки працівників. Мікроетика бізнесу. Міжнародний бізнес-етикет. Загальні правила міжкультурного спілкування. Національні особливості етики бізнесу. Національно-культурний стереотип. Бар'єри спілкування. Сутність і види комунікацій. Процес комунікацій і зміст його етапів. Канали ділової комунікації. Комунікаційні мережі і стилі. Ділове листування: структура, стиль і оформлення ділового листа. Ділова бесіда: види і організація проведення. Види, підготовка і проведення ділових нарад. Публічна комунікація. Сутність та особливості інформаційно-комунікаційних технологій. Комп'ютерні мережі як канали поширення інформації. Соціальні сервіси ІКТ. Пошук інформації у мережі для встановлення нових ділових контактів. Різновиди спотворень інформації. Маніпуляція. Спекуляція на довірі. Основні характеристики конфліктів і причини їх виникнення. Аналіз конфліктів і способи поведінки в конфліктних ситуаціях. Критерії та методи оцінювання ефективності комунікацій. Чинники ефективності комунікацій. Засоби підвищення ефективності комунікацій.

ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- Освітній процес будується як комбінація лекцій та самостійного вивчення навчального матеріалу на платформі Moodle – з одного боку, та проблемно орієнтованих семінарських занять і практичних занять з відпрацювання навичок ділової взаємодії — з іншого.
- Відвідування лекційних занять є бажаним, однак не обов'язковим; від студентів очікується

ознайомлення з матеріалом перед лекцією, що дозволить побудувати лекційне заняття у вигляді сполучення пояснень викладача та обговорення проблемних питань, які виникли при підготовці до лекції.

- Семінари і практичні заняття передбачають аналіз умовно змодельованих ситуацій і реальних кейсів.
- Від студента потребується виконати індивідуальні завдання та модульні контрольні роботи у терміни, встановлені у розділі «Розподіл балів за контрольними точками та графік їх виконання».
- З урахуванням поточної ситуації від учасників освітнього процесу очікується виконання вимог безпеки при сигналі «Повітряна тривога», санкції за залишення заняття або неявку на заняття не застосовуються.
- Опціонально доступні індивідуальні та групові консультації. З викладачем можна зв'язатися через електронну пошту, в чаті або в персональній розмові в MS Teams.

ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів за контрольними точками та графік їх виконання

Тижні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Всього	
Види контр. точок																				
Робота на практичних заняттях		4		2		4					5					5				20
Захист індивідуальних завдань							20											20		40
Модульні контрольні роботи									20										20	40
Всього						50								50						100

Зміст та вимоги до контрольних точок

Назва контрольної точки	Опис контрольної точки, порядок її проходження та отримання балів
Робота на практичних заняттях	<p>Оцінка за роботу на практичному (семінарському) занятті оголошується наприкінці заняття і може бути оскаржена одразу ж.</p> <p>Мах 4 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – студент дав пряму і релевантну відповідь на поставлене питання з використанням обґрунтованого посилання на теоретичний матеріал та варіації зміни відповідь на зміну вхідних умов, в т.ч. у вигляді додаткових запитань / зміг стисло формалізувати вербально сутність проблеми за ситуацією, ідентифікувати ключові складові і пріоритети вирішення, запропонував логічне розв'язання (2 бали); – оцінка ініціативності у роботі над проблемою, логічності та структурованості відповіді, здатності комунікувати у команді та під впливом негативних факторів, в т.ч. під тиском викладача та/або групи, вміння вести дискусію та бути критичним та самокритичним (2 бали)
Виконання та захист індивідуального завдання	<p>Підготовлене есе у вигляді файлу *.docx, або *.pdf розміщується у відповідному розділі дисципліни в Moodle і перевіряється протягом тижня після завершення терміну подачі. Оскарження оцінки може бути здійснене на останньому практичному занятті модуля.</p> <p>Мах 20 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – студент підготував есе за наданим завданням, в якому: правильно визначив проблеми, комплекс факторів, які могли вплинути на їх виникнення, обґрунтував своє бачення теоретичними концепціями або моделями, навів необхідні дані у разі потреби, представив висновок або власне бачення виходу з проблеми і окреслив можливі перспективи і обмеженість такого рішення; есе структуровано, викладено діловим, науковим або публіцистичним стилем української (10 балів); – есе містить комплексну, логічну і оригінальну пропозицію проблематики наведеного завдання аж до міждисциплінарного підходу; використання штучного інтелекту (ШІ) не забороняється, оскільки пропозиції відомих застосунків ШІ суттєво залежать від обміркованої постановки питання і уточнюючих питань; однак в разі, якщо відповідь, отримана з використанням ШІ, не є комплексною або не відповідає за стилем

	і викладеними позиціями іншим частинам есе або завдання, містить очевидно неправдиву інформацію, то оцінка за цим критерієм знижується (5 балів) – студент під час презентації / захисту есе демонструє володіння термінологічним апаратом, відповідає на запитання, здатний швидко адаптувати позицію під зміни у вихідному наданому завданні (5 бали)
Модульні контрольні роботи	Модульні контрольні роботи виконуються в Moodle під час останнього практичного заняття в модулі за 1 годину 10 хвилин. В разі неявки або неможливості виконання МКР з поважних причин на таке заняття допускається відкриття виконання МКР за погодженням з викладачем в інший час асинхронно. Кількість спроб обмежується однією спробою, обмеження по часу виконання МКР залишається. Кожна модульна контрольна робота виконується в тестовій формі. Тестові завдання являють собою тести множинного вибору з однією або декількома (вказується безпосередньо в питанні тесту) вірною відповіддю. Результати тестування оцінюються за співпадінням з правильною відповіддю.

Додаткові зауваження:

- студент може оскаржити отримані оцінки в порядку, передбаченому Положенням про організацію освітнього процесу ([Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#)) та Положенням про політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій ([Академічні політики : Polytechnic \(metinvest.university\)](#))
- оцінки, отримані за роботу на практичних заняттях не можуть бути відпрацьовані або покращені, окрім процедури оскарження, оцінки за інші види поточного контролю можуть бути покращені за індивідуальною домовленістю з викладачем;
- викладач не має права знижувати оцінку за індивідуальне завдання або модульну контрольну роботу, якщо вони не були складені вчасно, однак в разі, якщо така робота була оцінена пізніше, ніж момент завершення теоретичного навчання у семестрі, то відповідна оцінка не враховується у рейтингу здобувачів освіти.

Форма підсумкового контролю. Порядок визначення підсумкової оцінки

Форма підсумкового контролю	Залік, тобто підсумкова оцінка вставляється як сума оцінок поточного контролю без проведення додаткових контрольних заходів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Якщо сума оцінок за поточний контроль за семестр становить менше 60 балів, необхідно відпрацювати відповідні види контролю поточної успішності до звершення теоретичного навчання.
Порядок визначення підсумкової оцінки	– якщо протягом семестру за результатами поточного контролю здобувач освіти набрав менше 60 балів, то під час екзаменаційної сесії йому надається змога отримати/покращити власний результат з усіх видів поточного контролю, крім активності на навчальних заняттях; – в разі, якщо протягом семестру за результатами поточного контролю або в процесі покращення власних результатів здобувач освіти набрав більше 60 балів, йому виставляється фактична сума балів і оцінка «залік», в іншому випадку – «незалік».

Відповідність між прийнятими в університеті шкалами оцінки наведена в таблиці

Бальна шкала	Рівні	Характеристика	Традиційні шкали	
			Іспит	Залік
90-100	A	Студент демонструє видатний рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни, що засвідчують його безумовну готовність до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Відмінно	Залік
82-89	B	Студент виявляє вищий за середній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях присутні незначні помилки	Добре	
75-81	C	Студент виявляє середній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання		

		та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях присутні деякі значущі помилки		
67-74	D	Студент виявляє задовільний рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях наявні суттєві помилки	Задовільно	
60-66	E	Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати вивчення навчальної дисципліни		
35-59	FX	Низка запланованих результатів навчання не досягнуті. Рівень наявних результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Незадовільно	Незалік
0-34	F	Результати навчання відсутні або критично низькі		

ОСОБЛИВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

– В разі, якщо дисципліна є обов'язковою для здобувача освіти, і він засвоїв повністю або частково відповідні програмні результати навчання під час отримання освіти на попередніх або такому ж рівні (дисципліни «Бізнес-етика», «Ділове спілкування») то кредити та оцінка з дисципліни може бути перезарахована в порядку, передбаченому Положенням про організацію освітнього процесу ([Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#)). Консультацію з даного питання можна отримати у викладача, куратора або гаранта освітньої програми, завідувача кафедри, за якою закріплено цю дисципліну;

– В разі, якщо здобувач освіти обрав цю дисципліну як дисципліну вільного вибору, не зважаючи на той факт, чи вивчалася вона раніше, оцінка та кредити з цієї дисципліни не перезараховуються;

– В разі, якщо здобувач освіти хотів би самостійно вивчити певні курси з проблематики бізнес-етики в мультикультурному середовищі та ділового спілкування (наприклад, Coursera, Udemy або інших платформ, в т.ч. платформ відкритих курсів вітчизняних та/або закордонних університетів), то 1) доцільно звернутися до списку рекомендованих вебресурсів або проконсультуватися з викладачем на предмет релевантності самостійно знайденого освітнього ресурсу програмі дисципліни; 2) в разі успішності опанування такого курсу, яке підтверджується сертифікатом або іншим способом, такому здобувачу у порядку, визначеному Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті [Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#), такі результати можуть бути зараховані замість оцінки з певного виду поточного контролю;

– В разі, якщо здобувач освіти реалізував певний вид наукової роботи (тези, стаття, результативна участь у студентській олімпіаді тощо), то у порядку, визначеному Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті [Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#), такі результати можуть бути зараховані замість оцінки з певного виду поточного або навіть підсумкового контролю; перелік таких осіб можна знайти за посиланням [Студентам : Polytechnic \(metinvest.university\)](#)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Балджи М. Д. Етика бізнесу : навчальний посібник. Київ : ФОРМ Гуляєва В. М., 2021. 332 с.
2. Бізнес-комунікації в менеджменті. Практикум : навчальний посібник / Ю. Є. Петруня та ін. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. 62 с.
3. Бізнес-комунікації : конспект лекцій / укладачі: Б. Л. Ковальов, А. В. Павлик, С. М. Федина. Суми : Сумський державний університет, 2020. 113 с.
4. Byars S. M., Stanberry K. Business Ethics. Openstax, Rice University, 2018. URL: <https://assets.openstax.org/oscms-prodcms/media/documents/BusinessEthics-OP.pdf>
5. Crane A., Matten D. Business Ethics. Oxford University Press, 2016. URL: <https://read.kortext.com/reader/epub/189870>

6. Бізнес-етика в мультикультурному середовищі та ділові комунікації : методичні рекомендації до виконання індивідуальних завдань / уклад.: В. В. Ровенська, О. С. Харченко. Запоріжжя : ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА», 2024. 21 с.

АКАДЕМІЧНІ ПОЛІТИКИ

Як член спільноти Технічного університету «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА» Ви маєте дотримуватися певних стандартів та академічної політики:

– **Академічна недоброчесність** вигляді академічного плагіату; фабрикації; фальсифікації; списування обману; хабарництва; необ'єктивного оцінювання; надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; впливу у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання – прямо заборонено (докладніше про це – у Положенні про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників ТОВ ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»); і в разі виявлення – **відповідний захід контролю (контрольну точку) буде оцінено в 0 балів з наступним повідомленням декану факультету та голові комісії з академічної доброчесності Університету.**

– В разі випадку надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; впливу у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання студент може оскаржити процедури оцінювання за процедурами, передбаченими Положенням про організацію освітнього процесу (розділ 10).

– Матеріали в рамках курсу, захищені авторським правом, можуть бути використані лише тільки здобувачами освіти, яким призначено даний курс і для цілей, пов'язаних з цим курсом і не можуть поширюватися.

– Спілкування з однокурсниками та викладачем має бути професійним та ввічливим.

– Очікується, що Ви перевірятимете всі Ваші письмові повідомлення, включаючи поштові повідомлення та повідомлення у MS Teams на коректність змісту та мови.

– Університет прагне підтримувати середовище, вільне від дискримінації або дискримінаційних домагань, спрямованих на будь-яку людину або групу в межах своєї спільноти - здобувачів освіти, співробітників або відвідувачів.

Докладніше про академічні політики стосовно етичності поведінки, академічної доброчесності та протидію булінгу можна дізнатися за посиланням: [Академічні політики - Polytechnic \(metinvest.university\)](https://metinvest.university/polytechnic)